

Макроекономічний Прогноз України

- Зростання реального ВВП очікується на рівні 6,3% у 2006 р. завдяки зростанню приватного споживання та інвестицій.
- У 2007 році реальний ВВП, як прогнозується, зросте на 5,9%.
- Зростання приватного споживання досягне 18,1% у 2006 р., однак уповільниться до 8,9% у 2007 р. завдяки нижчим темпам зростання наявних доходів домогосподарств.
- Незважаючи на політичну невизначеність, інвестиції відновили зростання і, як очікується, збільшаться на 10,2% у 2006 р.
- У 2007 р. темпи зростання реальних інвестицій, за прогнозом, перевищать темпи зростання приватного споживання і досягнуть 15,1%.
- Імпорт продовжуватиме зростати швидше, ніж експорт, завдяки високому внутрішньому попитові.
- Інфляція споживчих цін прогнозується на рівні біля 8% у 2006 та 2007 роках.

**№2 (10)
жовтень
2006**

Період прогнозування:

3 кв. 2006 до 4 кв. 2007 років

Прогнозовані зміни:

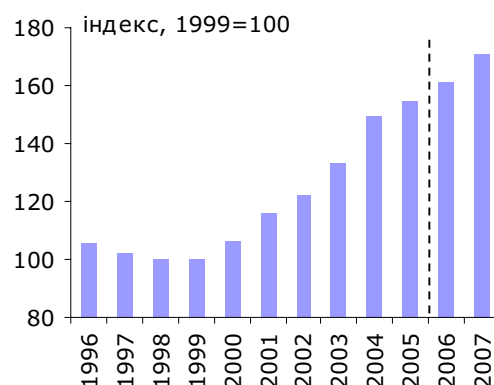
ВВП і його складові, інфляція

ВВП: Прогноз зростання реального ВВП збільшено до 6,3% у 2006 р.

Інститут економічних досліджень та політичних консультацій підвищив свою оцінку реального зростання ВВП у 2006 р. Очікується, що зростання реального ВВП досягне 6,3%, значно прискорившись порівняно з 2,6% зростання минулого року. Головними чинниками перегляду прогнозу стали набагато вище, ніж очікувалось, зростання інвестицій та покращення зовнішнього попиту. Також, шок пропозицій, спричинений вищими цінами на імпортований газ, виявився менш болючим для економіки в короткостроковій перспективі, аніж це спочатку очікувалось.

Існує декілька чинників, які можуть пояснити, чому підвищення цін на газ не призвело до очікуваного сповільнення економічного зростання у 2006 р. По-перше, необхідно згадати зростання світових цін на метали та товари хімічної промисловості, які відповідали темпам зростання цін на газ і компенсували їх. По-друге, підприємства, здається, мали високу початкову спроможність до енергозбереження без запровадження дорогих технологій. Також, підприємства, ймовірно, пожертвували часткою свого прибутку заради збереження ринкової ніші. Однак подальша спроможність економіки України протидіяти шоківі залишається невідомою.

У 2007 р. економічне зростання залишиться стабільним: темпи зростання реального ВВП становитимуть 5,9%. Прогнозується, що внутрішній попит зробить головний внесок у зростання, хоча акцент буде зміщено з приватного споживання на інвестиції. Зростання внутрішнього попиту буде задовольнятися як за рахунок внутрішнього виробництва, так і імпорту, особливо інвестиційно-орієнтованого. В результаті темпи зростання імпорту продовжать перевищувати темпи зростання експорту, що призведе до збереження дефіциту торгівлі товарами.

Валовий внутрішній продукт

Джерела: Держкомстат, власні розрахунки

Припущення прогнозу

- До кінця 2006 р ціна газу на кордоні залишиться незмінною на рівні 95 дол. США за тис. кубометрів. У 2007 р. ціна газу на кордоні зросте до 130-140 дол. США за тис. кубометрів.
- Світові ціни на метал та товари хімічної промисловості залишаться високими.
- Зростання мінімальних пенсії та зарплати сповільниться порівняно з попередніми роками.
- У 2007 р. ставку податку на доходи фізичних осіб буде збільшено з поточних 13% до 15%.
- Україна стане членом СОТ у середині 2007 р.
- Середній номінальний обмінний курс складатиме 5,05 грн./дол.США та 5,10 грн./дол.США в 2006 і 2007 рр. відповідно.

Автори:
Вероніка Мовчан
Віталій Кравчук
Рікардо Джуччі

Інститут Економічних Досліджень
та Політичних Консультацій
вул. Рейтарська 8/5-А, 01034 Київ
Тел. (+38044) 278-6342
Факс (+38044) 278-6336
E-mail: institute@ier.kiev.ua
http://www.ier.kiev.ua

Приватне споживання: Зростання кінцевого споживання домогосподарств сповільниться у 2007 р.

За попередніми оцінками Держкомстату, у першій половині 2007 р. кінцеве споживання домогосподарств зросло на рекордні 19,8% дпр, що свідчить про продовження споживчого буму в країні. Такі високі темпи зростання витрат населення пов'язані з стабільним зростанням доходів, а також швидким розвитком споживчого кредитування. Умови міні-кредитів домогосподарствам на споживчі цілі стали привабливішими, що стимулює позичання та, відповідно, розширення поточного споживання. Очікується, що зростання приватного споживання залишиться високим до кінця року, хоча буде повільнішим, ніж у першому півріччі. Адміністративне підвищення регульованих тарифів на газ, електроенергію, транспорт та комунальні послуги знизить дохід, який можна використати на інші споживчі цілі. Реальне кінцеве споживання домогосподарств, як оцінюється, зростає на 18,1% у 2006 р., залишаючись ключовим джерелом зростання ВВП з боку попиту. У 2007 р. зростання приватного споживання повернеться до рівня тренду, з темпами зростання 8,9% у реальному вимірі. Уповільнення пояснюється декількома чинниками. По-перше, ставка податку на доходи фізичних осіб буде підвищена на 2 відсоткові пункти до 15%, що знизить наявний дохід домогосподарств. Також уряд планує нижчі темпи зростання мінімальних зарплати та пенсії, що призведе до повільнішого зростання доходів домогосподарств. Нарешті, значні інвестиційні потреби країни, ймовірно, призведуть до перерозподілу доданої вартості з фонду зарплати до прибутків та, відповідно, інвестицій.

Державне споживання: Очікується помірне зростання

Темпи зростання реального кінцевого державного споживання, як очікується, залишаться помірними порівняно зі зростанням кінцевого споживання домогосподарств. Очікується, що у 2006 р. державне споживання зростає на 3,8%, що відповідає минулорічним темпам. Найбільша частина державного споживання – це оплата індивідуальних послуг, як-то освіта та охорона здоров'я. У 2007 р. зростання реального кінцевого державного споживання, за прогнозом, сповільниться до 2,7% одночасно з уповільненням фіскальної експансії.

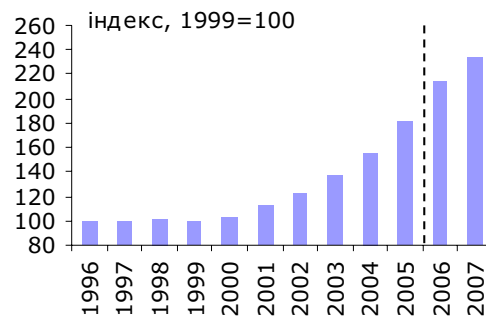
Інвестиції: Відновлення інвестицій в 2006-2007 рр.

Незважаючи на значну політичну невизначеність, що супроводжувала парламентські вибори в березні 2006 р. й наступне формування коаліції більшості і нового уряду, інвестиції прискорилися на фоні минулорічного падіння. За даними Держкомстату, у першій половині 2006 р. реальне валове нагромадження основного капіталу збільшилося на 9,5% дпр порівняно із зменшення на 1,2% дпр минулого року. Прискорення інвестиційної активності можна пояснити як невідкладною потребою здійснення інвестицій в енергозберігаючі технології, так і швидким збільшенням внутрішнього споживання, що створило широкі можливості для розвитку сектора послуг. Очікується, що зростання інвестицій ще більше прискориться під кінець року, і в 2006 р. реальне валове нагромадження основного капіталу зростає на 10,2%. В 2007 р. передбачається подальше прискорення зростання інвестицій. Застаріле обладнання, потреба збільшувати енергетичну ефективність виробництва на фоні високих світових цін на енергоносії, і необхідність збільшувати конкурентоспроможність напередодні вступу до СОТ стимулюватиме інвестиційну активність. Як наслідок, реальне валове нагромадження основного капіталу зростає на 15,1%.

Зовнішній сектор: Високий внутрішній попит й надалі стимулюватиме імпорт

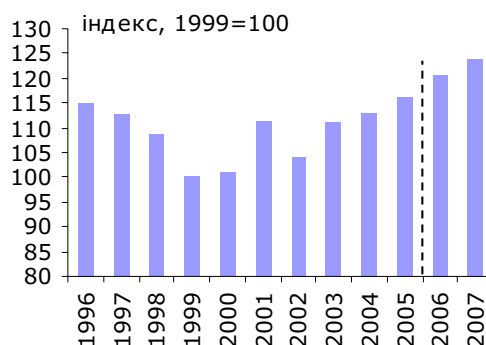
За даними Держкомстату, реальний експорт товарів і послуг зменшився на 19,9% дпр у першому кварталі 2006 р. на тлі збільшення зовнішньої конкуренції й, відповідно, зниження попиту. Однак уже в другому кварталі скорочення експорту сповільнилось, оскільки зовнішній попит на український метал й продукцію машинобудування значно зріс. Очікується, що високий зовнішній попит допоможе суттєво загальмувати скорочення

Споживання домогосподарств

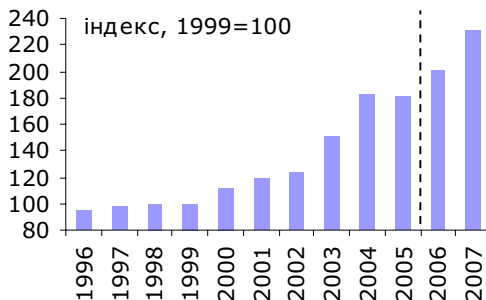
Джерела: Держкомстат, власні розрахунки

Державне споживання

Джерела: Держкомстат, власні розрахунки

Валове нагромадження основного капіталу

Джерела: Держкомстат, власні розрахунки

Експорт товарів та послуг

Джерела: Держкомстат, власні розрахунки

експорту. Як наслідок, реальний експорт зменшиться на 7,9% за рік. Що стосується імпорту, то різке зростання цін на імпортований газ викликало зниження його споживання і, таким чином, фізичних обсягів імпорту. Водночас, зростання споживчого й інвестиційного попиту сприяло збільшенню імпорту інших продуктів. Отже, в 2006 р. реальний імпорт, за оцінками, виросте на 2,8%, а баланс торгівлі залишиться від'ємним. Очікується, що темпи зростання імпорту будуть перевищувати темпи зростання експорту в 2007 р., і дефіцит торговельного балансу, таким чином, збережеться. Головними чинниками збільшення реального експорту на 5,3% стануть низька статистична база попередніх років, високі світові ціни на ключові українські експортні товари, викликані високими темпами розвитку країн, що знаходяться в процесі становлення, кращі умови доступу до зовнішніх ринків після вступу України до СОТ у середині 2007 р. Крім того, високі світові ціни на сировинні товари допоможуть частково компенсувати подальше збільшення цін на імпортований газ, що очікується в 2007 р. Водночас, подальша лібералізація торгівлі, спричинена вступом до СОТ, і значний внутрішній, зокрема інвестиційний, попит викличуть подальше зростання реального імпорту, що, за прогнозом, досягне 11,8%.

Галуzeвий розріз: Обробна промисловість відновила зростання у 2006р. після минулорічного сповільнення

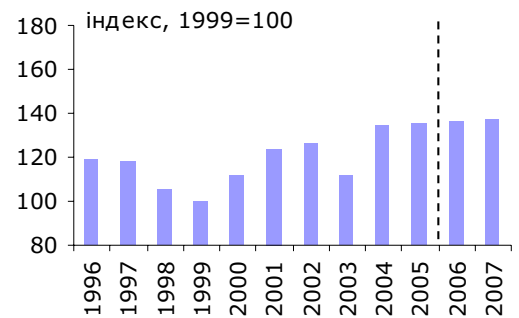
Очікується, що додана вартість у *сільському господарстві* (с/г) збільшиться на 1,0% в 2006 р. Врожай зерна, один із ключових факторів зростання сільського господарства, буде дещо нижчим за показник 2005 р. Однак це зменшення буде збалансоване за рахунок позитивних змін в інших галузях сільського господарства. Ми прогнозуємо аналогічні темпи зростання с/г і в 2007 р. Після зменшення на початку 2006 р. додана вартість у *обробній промисловості* відновила зростання, яке поступово прискорюється. Відновлення зовнішнього попиту допомогло сектору компенсувати наслідки підвищення цін на газ. Очікується, що в 2006 р. виробництво збільшиться на 7,2%. В 2007 р. прогнозується зростання на рівні 6,9%, виходячи із припущення про високі світові ціни на ключові товари українського експорту, зокрема на чорні метали і хімічні продукти.

В 2006 р. прогнозується зростання доданої вартості в *будівництві* на 9,2% завдяки відновленню інвестиційної активності. В 2007 р. будівництво збільшиться на 12,3%. Очікується, що сектор послуг збереже високі темпи зростання в 2006 і 2007 рр. завдяки збільшенню внутрішнього попиту. За прогнозом, додана вартість у *торгівлі* збільшиться на 15,2% у реальному виразі в 2006 р. і на 11,4% в 2007 р. Щодо *транспорт*у очікується, що зростання в цій сфері досягне 8,8% в 2006 р. і 9,3% в 2007 р.

Інфляція: Інфляція споживчих цін незначно прискориться в 2007 р.

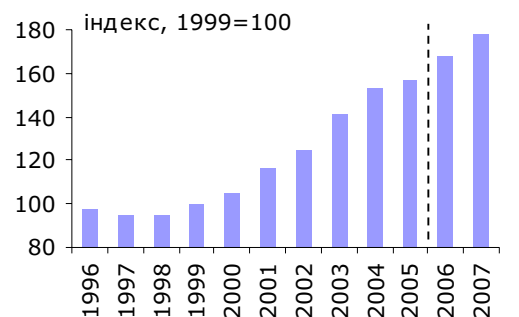
Очікується, що інфляція в 2006 р. буде нижче десяти відсотків. З боку попиту збільшення споживання населення, викликане експансіоністською соціальною політикою, зростанням споживчого кредитування і розширенням торговельної мережі, провокувало зростання цін на споживчі товари, хоча істотна частина попиту була зосереджена в секторі "торгуємих" товарів, де зростання цін було обмежене стабільністю курсу гривні до дол. США. Що стосується пропозиції, то помірне зростання цін на продукцію сільського господарства допомогло обмежити інфляційний тиск, спричинений підвищенням цін на газ й пов'язаним із цим переглядом адміністративно регульованих цін і тарифів. Інфляція очікується біля 8,4% в 2006 р. Подальше підвищення цін на імпортований газ і відповідне збільшення керованих цін стануть визначальними факторами для інфляції в 2007 р., хоча в другій половині року членство в СОТ може дещо стримати зростання цін на споживчі товари. Таким чином, в 2007 р. очікується невелике прискорення інфляції до 8,6%, хоча існує ризик, що інфляція перевищить цю цифру, зокрема, за рахунок більшого, ніж очікуване, збільшення ціни на енергоносії, сильнішого, ніж в 2006 р., впливу цін на енергоносії на загальний рівень цін або перебоїв із поставками сільськогосподарських продуктів.

Сільське господарство

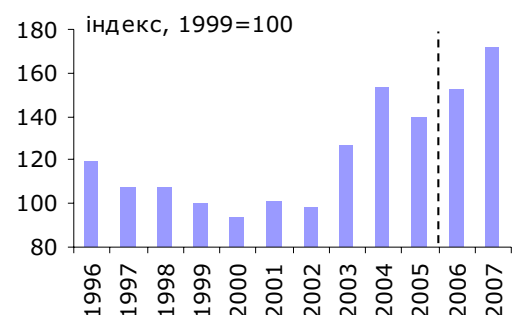
Джерела: Держкомстат, власні розрахунки

Промисловість

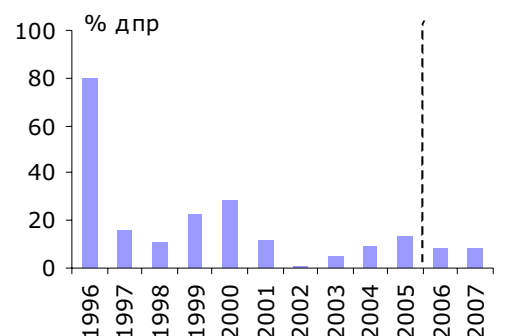
Джерела: Держкомстат, власні розрахунки

Будівництво

Джерела: Держкомстат, власні розрахунки

Індекс споживчих цін

Джерела: Держкомстат, власні розрахунки

Таблиця 1. Зростання реального ВВП за витратами: Прогноз (% рік до року)

	2003	2004	2005P	2006E	2007F
Приватне споживання	11,5	13,5	16,6	18,1	8,9
Державне споживання	6,9	1,8	2,7	3,8	2,7
Валове нагромадження основного капіталу	22,5	20,5	-0,3	10,2	15,1
Експорт товарів та послуг	10,3	16,2	-11,2	-7,9	5,3
Імпорт товарів та послуг	16,4	10,5	2,1	2,8	11,8
Валовий внутрішній продукт	9,6	12,1	2,6	6,3	5,9
Валовий внутрішній продукт (млрд. грн.)	267,3	345,1	424,7	512,9	608,3

Примітка: P – попередня інформація, E – оцінка, F – прогноз

Таблиця 2. Зростання реального ВВП у галузевому розрізі: Прогноз (% рік до року)

	2003	2004	2005P	2006E	2007F
Сільське господарство	-11,0	19,8	0,4	1,0	1,0
Добувна промисловість	5,4	3,5	3,9	6,8	5,4
Обробна промисловість	17,4	12,4	2,1	7,2	6,9
Виробництво/розподіл електроенергії, газу, води	4,5	-3,6	2,1	6,9	3,2
Будівництво	28,2	21,3	-8,8	9,2	12,3
Оптова та роздрібна торгівля, ремонт	21,5	13,4	-9,8	15,2	11,4
Транспорт	11,1	11,4	5,7	8,8	9,3
Освіта	10,4	0,0	0,8	2,5	1,2
Охорона здоров'я	9,0	1,6	1,6	1,8	1,6
Валовий внутрішній продукт	9,6	12,1	2,6	6,3	5,9

Примітка: P – попередня інформація, E – оцінка, F – прогноз

Технічна примітка

Цей прогноз розраховано за допомогою ітераційно-аналітичної методики, яка базується на використанні системи національних рахунків, а саме на різних методах визначення ВВП.

Існує три методи розрахунку ВВП: розрахунок ВВП за галузями, за доходами та за витратами (кінцевим використанням доходів). У цьому прогнозі використовуються два методи: за галузями та за витратами.

Розрахунки здійснюються на кварталній основі, а річні дані отримані шляхом агрегування кварталної динаміки.

Процес прогнозування включає такі кроки:

- Для кожного методу обирається рівень дезагрегації компонентів. Загальний прогноз ВВП базується на прогнозі динаміки його компонентів.
- Динаміка кожного компонента прогнозується на основі історичних даних, а також набору припущень прогнозу, причому там, де це можливо, використовуються відповідні індикатори випередження. Кожен з показників розраховується в реальному вимірі.
- Зростання реального ВВП (для кожного методу окремо) визначається як сума внесків його компонентів. Під внеском розуміємо реальне зростання кожного компонента, зважене на частку цього компонента у структурі ВВП у відповідному періоді попереднього року (деталі наведені у Вставці 1).
- Реальні значення ВВП, отримані за двома різними методами, порівнюються та, у випадку розбіжностей, здійснюється наступна ітерація прогнозування компонентів.

Прогноз розраховується на основі припущення про незмінність певних пропорцій протягом тривалого періоду часу. Ці пропорції визначають залежність між компонентами ВВП за витратами і за галузями. Як додаткові інструменти прогнозування компонентів ВВП, використовуються економетричні рівняння та таблиці витрат-випуску. Ітерації продовжуються доти, доки обидва методи розрахунку ВВП не дадуть однакових результатів.

Вставка 1. Розрахунки

Для визначення частки кожного компоненту ВВП у його загальному реальному зростанні використано наступну формулу зростання ВВП (\hat{Y}):

$$\hat{Y} = \left(\frac{Y_t^* - Y_{t-1}}{Y_{t-1}} \right) = \left(\sum_{i=1}^I \frac{X_{it}^* - X_{it-1}}{X_{it-1}} \cdot \frac{X_{it-1}}{Y_{t-1}} \right)$$

для кожного періоду t ,

де Y - це ВВП, X - компонент ВВП, I - число компонентів, а знак * означає поправки відповідних даних на інфляцію.

Відповідно, частку $\Theta_i^{X_i}$ компоненту X_i у реальному зростанні розраховано за формулою:

$$\Theta_i^{X_i} = \frac{\left(\frac{X_{it}^* - X_{it-1}}{X_{it-1}} \right) \cdot \frac{X_{it-1}}{Y_{t-1}}}{\hat{Y}} \cdot 100$$

для кожного періоду t .

У формулі співвідношення показників реального зростання компоненту X_i до ВВП зважується на основі частки цього компоненту у ВВП за попередній період.

Скорочення:

дпр до попереднього року